

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfoiyam 13. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1915 január 17.

Az olaszországi földrengés.

A pápa és a Vatikán.

A háboru viharai közepette is megdöbbenően hat az egész emberiségre az a borzasztó csapás, mely Közép-Olaszország egy részét sújtotta. Avezzano városban és környékén mintegy 25.000 ember lett a földrengés áldozata.

Valóban olyan időket élünk, amikor az ember igazán megtanulja, mily semmiség ez a földi lét, mennyire hajszálon függ az ember élete és minden alkotása minden pillanatban. A pusztulás oly óriási méreteiben szakadt az emberiségre, mint azelőtt soha. A lövészárkokban, a háboru okozta betegségekben naponta ezer és ezer életerős férfiú pusztul el. Ezt a pusztulást ember okozza az embernek. Talán figyelmeztető akar lenni az olaszországi rettenetes katasztrófa, hogy oktalanság, mikor ember embertársát gyilkolja, hiszen a természetnek egyetlen mozdulása elég ahhoz, hogy egy pillanat alatt sokkal több embert fösszon meg életétől. Miért e pusztításnak még segíteni?

Olaszország, a hármasszövetség tagja ez ideig nem vesz részt a háboruban. De ime, ő sem kerülhette el az 1914-1915. évek borzalmas pusztításait. Világháboru alakjában ránk szakadt a katasztrófa, melyhez ha hasonlatot keresünk, a világot megrázó földrengés jut eszünkbe. Olaszország klasszikus földje most valósággal földrengést kapott és ez a földrengés egy perc alatt 25.000 olaszt, egy fél hadtestet semmisített meg.

Az emberiség gyászában ime Olaszországnak is megvan már a maga gyásza és mi, akiknek megvan a magunk fájdalma, akiknek emberfeletti küzdelmét még eddig összetett kézzel nézte harmadik szövetségesünk, most őszinte részvétellel fordulunk a természet borzasztó csapása által meglepett olasz nem-

zet felé. A magyar társadalom már is megmozdult és bár minden erőnket igénybe veszi a háboru és a háboru áldozatai hátramaradottjainak segítése, a magyar adományok is az elsők közt érkeztek az olaszokhoz éppen úgy, mint annak idején a messzinai földrengés alkalmából.

Semmi sem mutatja jobban az Olaszországot ért katasztrófa óriási méreteit, mint az a körülmény, hogy maga a pápa V. Benedek elhagyta a Vatikánt és fölkereste a Vatikán épületének szomszédságában fekvő Szent Márta kórházban elhelyezett sebesülteket.

A pápa tehát elhagyta a Vatikán falait. Elhagyta nem valami diplomáciai aktus kedvéért, hanem elhagyta azért, hogy az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit gyakorolja. A földrengés megsebesült áldozatait keresse fel a Szentatya, hogy vigasztaló szavával enyhítse fájdalmaikat, hogy a köztük kiosztott adományokkal enyhítsen családjaik nyomoruságán. Oly fönséges, oly magasztos megnyilvánulása ez V. Benedek fenkölt lelkének, a melyről az egész világ sajtója a legmélyebb tisztelettel vesz tudomást.

Egyes lapok kissé messze menő következtetéseket fűztek a pápa ezen látogatásához és annak politikai jelentőséget kívántak tulajdonítani. Erről természetesen szó sem lehet. Ha ugyanis diplomáciai szempontból akarjuk vizsgálni a kérdést, akkor megkülönböztetjük a Vatikán épületét attól a területtől, amelyet az olasz „garanciális törvény” a pápa részére biztosított. Ez a terület jóval nagyobb, mint a Vatikán épülete. A pápa fogságának diplomáciai jelentősége abban rejlik, hogy az olasz államhatalom, tehát a pápán kívül álló világi hatalom önkényesen korlátozta a pápa szabadságát és a pápa hozzájárulása nélkül jelölt ki részére önkényesen egy területet, míg a többit az olasz állam erőszakkal rabolta el tőle. Joggal tekintheti tehát magát a pápa fo-

golynak azon a területen, melyet az olasz kormány el nem vett, melyre a pápa szabadságát erőszakkal korlátozta. Ebbe a területbe pedig a Vatikánon kívül a Szent Márta kórház is bele esik. Mikor tehát a pápa a Vatikán épületéből a Szent Márta kórházba átment, ez diplomáciai szempontból nem jelentette a vatikáni fogságnak megtörését, mert belül maradt a pápa azon a határon, amelyre Olaszország az ő akció-szabadságát jogtalanul korlátozta.

Politikai szempontból tehát a Szent Márta kórházban tett látogatásának semmi jelentősége nincs. X. Pius, az előbbi pápa, nővéreit is itt helyezte el s ő maga is többször ment el a Szent Márta kórházba, hogy meglátogassa a messzinai földrengés sebesültjeit, akiket ott a pápa költségén ápoltak. Az olaszok előtt akkor sem volt az a tény feltűnő, mert tudták, hogy ez a terület a garanciális törvény szerint a pápa területi területe. De a magyar közönség s így lapjaink is azt hitték, hogy a pápák nem hagyhatják el a Vatikán falait s a közvélemény hozzászólt, hogy egyedül a Vatikán épületét tekintse a pápa fogsága helyének. Most megtudja a közvélemény, hogy e fogság méretei diplomáciai értelemben tovább terjednek.

Ha azonban az olasz államban meg van az őszinte óhaj arra, hogy az 1870-ben elkövetett erőszakot jóvá tegye: akkor erre most a legszebb és a legjobb alkalom nyílik. Hogy a pápa látogatásának igazán komoly és az egész világ által óhajtott diplomáciai következménye legyen, az kizárólag az olasz államtól függ.

Ez azonban nem másítja meg azt a valóban fönséges tény, hogy a Vatikán fönkelt foglya személyesen kereste föl a földrengés áldozatait és személyesen vitt nekik vigasztalást. Akár lesz az ügynek diplomáciai folytatása, akár sem, ez a tény megmarad a világtörténelem egyik legszebb tényének, a mos-

tani rettenetes időkben egy vigasztaló eseménynek.

Az olasz állam és a pápaság között fennálló ellentét nem ellenséges érzelmeken alapul a pápaság részéről s így a kibékülés is csak a pápa szabadságának visszaadásával lehetséges.

Német sikerek Franciaországban.

2 nap alatt 35 ágyut zsákmányoltak. Mindenfelé tart az előnyomulás. A keleti hadszíntéren nem történt semmi.

Berlin, január 16. A német nagy főhadiszállás a nyugati és keleti hadszíntérről a következőket közli:

A nyugati hadszíntérről.

Nieuport környékén csak tüzérségi harcok folytak. Arrástól északra levő hadállásaink ellen intézett összes támadásokat visszavertük. Ellentámadással csapataink három lövészárkot elfoglaltak és az azokban levőket elfogták. Az Alberttől északkeletre fekvő és a legutóbbi időkben gyakran említett laboiselli majort tegnap teljesen összerombolták és a franciáktól megtisztítottuk.

Saïssontól északkeletre nyugalom volt.

Január 12-től 14-ig az ott folyt harcok alatt a zsákmányolt ágyuk száma harmincötre emelkedett.

Az Argonneokban és a Eaureuvoyei erdőkben Verduntól északra sikeres kisebb ütközetek folytak. Egy St. Miheiltől délkeletre Ailly ellen intézett támadás, tüzelésünkben már kifejlődése közben összeomlott. A Vogézekben jelentős esemény nem történt.

A keleti hadszíntér.

A keleti hadszíntéren a helyzet változatlan. Az esős és ködös időjárás minden hadi tevékenységet kizár. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

A flandriai harcok.

Milanó, január 16. A Corriere della Sera katonai munkatársa a következőket írja: A németek Franciaországban és Flandriában úgy megerősítették lövészárkaikat, hogy hadállásaik körülzárása lehetetlen lett. Szárnyaik délről a semleges Svájc és északról az Északi-tenger részéről vannak megvédve, úgy, hogy a német hadállásokat bevéthetetlennek mondhatjuk.

Hamisított hadihajók.

Budapest, jan. 16. (Tud. cenz. táv.) Berlinből táviratozzák: A Localanzeiger arról értesül, hogy az angol admirális különös esélhez folyamodott. Hamisított hadihajókat csináltat, olyanképpen, hogy a közönséges kereskedelmi hajókat acélszürkére festett, papírmásé tornyokkal lát el és külsőleg mint hadihajókat adjusztál. Valószínűnek tartják, hogy a német tengeralattjárók félrevezetésére találták ki ezt a sajtósárgos esel-fogást.

Német pilóták a Themse fölött.

Budapest, január 16. (Tud. cenz. táv.) Amsterdamból jelentik:

Kedden éjjel ismét német aviatikusok voltak Anglia fölött. Az örökös helyek egy német Taubét vettek észre, amely a Themse fölött észak felé repült.

A franciákat megrémítette a soisoni vereség.

Budapest, január 16. A Pester Lloydnak jelentik Genfből:

A francia közvéleményt mélyen megdöbbentette Kluck tábornok vregnyi győzelme, mely megmutatta azt a lehetőséget,

hogy a németek Páris előtt átvághatják a francia frontot. Klucknak ez a győzelme új német centrumtámadást jelent, melynek sikere megnyitja az utat a német seregeknek Páris felé a legföltettebb ponton.

Három svéd gőzös elsüllyedt.

Budapest, január 16. (A sajtó bizottság jóváhagyásával.) A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Hamburgból jelentik: A botni öbölben három svéd gőzös aknára futott és elsüllyedt. Németországban nagyon fájlatják a hajók pusztulását, az egész társadalom gyűjtést indított a svéd hajók elpusztult személyzetének hátrahagyott családjai részére s a gyűjtés rövid idő alatt már eddig kétszáz ezer márkát eredményezett Németországban. Az aknák eredetét a vizsgálat még nem tudta megállapítani.

A harctéren óriási a sár.

Budapest, január 16. A M. T. I. jelenti a főhadiszállásról: József Ferdinánd főherceg, a negyedik hadsereg parancsnoka fogadta a hadi tudósítókat. Lelkesedéssel beszélt katonáinkról s elmondotta, hogy az óriási sár megnehezíti a hadműveleteket.

A Kárpátokban megfagynak az oroszok.

Budapest, jan. 16. (Saj. tud.) A Kárpátokban alig van valami esemény a rettenetes időjárás miatt. Majdnem folyton szakad a havaseső s átláthatatlan köd borít el mindent s az előhaladás lehetetlen. Az Ungvölgye felett két orosz hadosztály foglal állást a magaslatokon s az oroszok között sokat gyilkol a dermesztő fagy. Az Ungvölgyében a helyzet változatlan. Csontos és

Havasköz körül állunk egymással szemben. Bereg felől állandó csatározás folyik. A hegyek között a hófergeteg minden orosz akciót lehetetlenné tesz. Havasközre bevonult orosz tisztek panasztették a plébánosnak rettenetes szenvedéseiket. Elmondták, hogy kérték saját parancsnokukat, hogy a tavasz előtt ne folytassák a harcot, de az visszautasította kérésüket.

A orosz ujoncok a harctéren.

Budapest, január 16. A M. T. I. jelenti Londonból: A Daily Chronicle tudósítója jelenti: Megszemléltem az orosz 1914-es ujoncokat a harctéren indulóban. Ezeket az ujoncokat augusztus eleje óta Orenburgban képezik ki. Megvallom, írja a haditudósító, hogy ezek az ujoncok katonailag majdnem teljesen értéktelenek. Ezer ujoncból nyolcvan mehet katonaszámba.

Német repülőgépek Varsó felett.

Budapest, január 16. Tegnap ismét egyszerre több német repülőgép jelent meg Varsó felett és bombázta a várost. Az anyagi kár óriási.

Az oroszok menekülnek Varsóból.

Budapest, január 16. (A sajtóbizottság engedélyével.) Berlinből táviratozzák: Az összes külföldi katonai szakértők szerint az oroszok a bloniei vonalon rendezkednek be Varsó védelmére. Varsón naponta friss csapatok vonulnak át a frontra. A város védelemre készül, a polgári hatóságok már valamennyien eltávoztak a lakosság legnagyobb részével együtt.

Varsó lakosságát az orosz vonatok ingyen szállították el Wilnába, Kiewbe és Moszkvába. A városban élelem bővíben van most már, csak petroleumnak érzik nagy hiányát.

Csatározások Bukovina határán.

Budapest, január 16. Az Est jelenti, hogy Merán gróf, Bukovina kormányzója Dorna-Watra-ról Besztercére, onnan Kolozsvárra utazott. Jakobeni-nél és Lajosfalvánál a helyzet változatlan.

A magyar határon jelentéktelen előrsi összeütközések voltak az oroszok veszteségével.

Jakobeni előtt folytonos a harc. Az oroszok naponta tetemes veszteségeket szenvednek, mert előre elkészített legjobb pozícióinkból pusztítjuk őket a reájuk kényszerített legrosszabb elhelyezkedésükben. Ezért kilenc nap óta egy lépést sem tudtak előbbrejutni az orosz haderők.

Az albánok Szerbia ellen.

Budapest, január 16. (Tud. cenz. táv.) Brindisiből táviratozzák: Essad basa hivi Durazzo városát megerősítették és földművekkel vették körül, úgy hogy sokáig ellenállhat a fölkelők ostromának. Észak-Albániából hírek érkeznek, hogy Szerbia és Montenegró ellen lázasan fegyverkeznek az albánok.

Böszörményi Árpád

honvédhuszár főhadnagy kitüntetése.

Aranylapok a háború történetéről. — A hős huszárok galleriája. Megható epizódok az idegenben.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap számunkban közöltük Böszörményi Árpád honvédhuszár főhadnagy becses elbeszélését, amely a magyar huszárok nagyszerű szerepléséről szólt. A főhadnagy ur szives engedélyével tudósítónk ismét felkereste lakását, azért, hogy a megígért többi nagyjártékú epizódok elbeszélését tőle meghallja.

Annál is inkább kedves kötelességemnek tartom e másodszori látogatást, mert a Rendeleti Közlöny legutóbbi száma hozta a főhadnagy ur kitüntetését, amelyet az ellenség előtt tanúsított bátorságával és hősiességével magatartásával érdemelt ki.

Ennek a kitüntetésnek az érdekes részletét is megakartam tudni és egyúttal gratulálni is akartam a hős honvédhuszár főhadnagynak.

Ez a második látogatásom még jobban megerősített abban a hitemben, hogy a magyar katonának, a magyar huszárnak nincs párja a földkerekségben.

A főhadnagy ur végtelen szerénységgel akart kitérni az ő kitüntetésének az elbeszélése elől. Végre azonban engedett kéresemnek és abban a közvetlen modorban, amelyet a háborús küzdelmek sem tudtak belőle kiirtani, elmesélte az izzó események történetét.

A kitüntetés története.

A múlt év október 16-án történt. Mi az Orosz-Lengyelországban levő Andrezsejev

falut készültünk elfoglalni. A járőröket előre küldtük. Ezeket azonban a faluban levő orosz katonaság elfogta.

Az orosz katonaság ott létére mi nem tudtunk semmit. Mikor tehát a járőrök nem tértek vissza, elindultunk a falu felé. Alig értünk azonban a falu közelébe, erős gyalogsági tüzelést kaptunk. Erre mindnyájan leszállottunk lovainkról. A vezetést Görgey százados vette át és a gyalogság lett a szárság megkezdte előrenyomulását a falu felé. Pár méternyire mentünk előre. Ekkor Görgey századosot golyó találta. A vezetést erre Pálffy százados vette át és ő vitte a csapatot a falu ellen.

A faluban hat orosz géppuska volt elrejtve a házakban és ezeknek a pusztításai erősen megritkította sorainkat. Tisztában voltunk vele, hogy a falut mindenáron el kell foglalni, az orosz géppuskákat el kell hallgattatni.

Pálffy százados vezetése alatt a nagy céltól hevített gyalogság huszárság mindjobban előre haladt. Segítségükre voltam én a géppuskámmal, úgy, hogy nemsokára bent voltunk a faluban és itt harcoltunk tovább a házakban levő ellenség ellen. Borzasztó küzdelem volt ez. Teljes eiszánisággal és vakmerőséggel folyt a harc a mi részünkről. Azonban meg is lett a sikere nagy erőszakszerűségnek, mert sikerült az ellenséges géppuskákat elhallgattatni, a házakat felgyújtani és az ellenséget megsemmisíteni.

Most következett a nagyobb veszedelem. A szomszédos erdőben rejtőzködő ellenséges tartalék, tüzéség kíséretében jött ellenünk. Az orosz tüzéség pusztító tüzelést kezdett. Nekünk visszavonulnunk kellett alkalmas

pozícióba, a visszavonulást pedig fedezni kellett. A fedezésül más nem szolgálhatott, mint az én géppuskás osztagom.

Déli tizenegy órától délután egy óráig tartott a minden ideget megfeszítő rettenetes harc. Minden egyes ember úgy dolgozott mintha tíz ember helyett kellene helyt állnia és végre sikerült az egész lovas hadosztálynak az ellenség gyalogsági és tüzéségi tüzelése mellett lóra szállani. Így lett biztosítva az én géppuskás osztagom által a visszavonulás, amelynek minden érdeme az én egytől-egyig hős huszárajaim volt.

Ez a harc a hadosztálynak további sikeres működését mozdította elő és ebben a küzdelemben folytatott magatartásomért kaptam meg a „signum landis“-t.

A géppuska hőse.

Most, hogy elbeszélem ezt a történetet és visszagondolok reá, magam sem tudnám elhinni, ha nem lettem volna közvetlen szemtanúja.

Szolecunél történt október 24-én. Parancsot kaptunk, hogy akadályozzuk meg az oroszoknak a Visztulán való átkelésüket. Előző nap Tarnovban voltunk, de mivel Szolecunél nagyobb orosz erő jelentkezett, ide vetettek bennünket.

Mire mi ide értünk az oroszok egy része átjött már a Visztulán. Körülbelül egy gyalogdandár jött át, megfelelő tüzéségi fedezéssel. A tüzéség ezer lépésről osztotta felénk roppant tüzét. A gyalogság is erősen működött. Mi erre visszavonultunk egy alkalmas helyre. Eközben azonban a géppuskát vivő lovat egy golyó találta. Összeroskadott. Ekkor Komáromy főhadnagy odament a döglött lóhoz és a leghevesebb tüzelés közben levette róla a géppuskát. Azután vállára vette és magával vitte a 6 km-es uton végig. Október 26-án pedig Andrezsejvnél az ellenség hat lovat ló le, közöttük a géppuskát hordó lovat is. Ekkor megtiltották a főhadnagynak, hogy leszálljon a lóról. Ő a parancsal nem törődik, leszállt a lováról és a veszedelemben forgó géppuskát ismételtelen megmentette. Ezért kapta meg ő is a „signum laudis“-t.

Ugyancsak kitüntették e harcok alkal-

HARCTÉRI HALOTTAKESTJE.

Szepessy László

»Katonaversek« című legújabb kötetéből.

Tereng az est kék fátyolárnya,
Csak ne terengene!

A fényt a temető ma várja:
Itt holtak estele.
Kigyul a sir ezer szeme.
Mint fön a csillagok,
Melyek csillámló tengere
Ég könnyeként ragyog . . .
A fájdalom karján a szeretet
Sirkertbe inti az embereket:
Szívük és kertjük virágkoszoruit
Viszi velük az emlékezés és a hit;
Emlékezés, kinek tündérecsetje
Holtat szivekbe' megörökítette;
A hit, ki vallja, fön a másvilág,
Honnét a kedves máma idelát . . .
S mig temetőt gyertyák, a sziveket
Hitüknek lángja fényesíti meg;
A hideg ész buvik, nem érzi föl,
Hogy a világ ma fénybe' tündököl . . .

Csak a harctéri éjt nem üzi el
A fény, ez a leggyorsabb áruló;
Láttán száz gyilkoló ércső felel
S ólomszárnyon repül ezer golyó . . .
A századomhoz is közel
Busong egy árva sir:
Juró Gradski . . . e név a jel,
Más semmi, semmi hir.
Fölötte szürke szemfedő,
Mit alkonyat szorgalma szó . . .

Dologra hát, én századom,
Kössük a koszorút!

Az árva sirt én nem hagyom,
Visszük, mi rája jut.
S mit ősz ujjá le nem szedett
S le nem kotort a szél:
Zölden mosolygó levelet
Fonjuk . . . kisem beszél.

Másik csoport kapája már
A sirt szépítgeti,
S oldalt, hol évek sulya jár,
Fülcokát rak neki.
S van egy, ki új csinos keresztet
Faragva drótot tüzesít
Fölégeti rá a nevit . . .

Juró Gardski . . . majd eltakarja
A fölirást a koszoru;
Egy kikerics bus, kékes arca
Hozzásimul . . . oly szomorú.
Juró Gradski, — kiáltottam én is —
Ez összegyűlt, jó katonát
Sirod előtt, — ki égbe még hisz, —
Halottaik' siratgatják.

Szelid gyertyák vak srapnelekből
Ijedten néznek most körül,
Mig a tömegre — térdein dől, —
Valami sápadt fény derül . . .
Juró Gradski, te vagy ma nekünk
Halott apánk, anyánk, fiunk:
Tebenned itt, kik harcban élünk,
Minden kedvest meggyászolunk.
. . . Szivárványt szó a gyertya fénye
A könnyeken, a könnyeken.
Amik potyognak egymást érve
Szép csendesen, szép csendesen . . .

Én sem tudok tovább csevegni.
Szavam fullad. Akadozom.

A szó helyett — hisz itt ez semmi, —
Az új keresztet csókolom.
Némult szavam helyett beszél már
Az ellenség ágyusora,
Amely a fényre ébren vár
Az ünnepre nem tekint soha . . .

Oltott gyertyákkal sátorunkba
Ég emlékünkké visszatér,
Hol újra zug a napi munka,
Melyer' a bér a vér, a vér . . .
De a puskánk ma nem talál jól,
Hisz nincsen oda az eszünk:
S tét sánceban gyertyavilágról,
Halottakról emlékezünk . . .

Háboru.

Nem fér a fejébe
Egy kövér asszonynak,
Hogy egész országok
Miért is hadakoznak?

Hogy viheti kedve
A sok embert arra,
Egymás bolond fejét
Csak úgy lepuffantja?

Nem, nem érte ő meg,
Tanakodhat váltig:
Mikor csöndben élhet,
A nép miért csatázik?

S úgy elsopánkodik,
Pityereredik rajta,
Hogy mint vérét harctér,
Könnyét hullatgatja . . .

S egy szál cselédjével
E hájas asszonyka

mával egyik szakaszvezetőmet és a trombitásomat az ezüst vitézségi éremmel.

Könnyes bucsu a határon.

A második Orosz-Lengyelországba való átkelésnél történt ez a megindító és megható eset. Az volt akkor a parancs, hogy szálljunk meg lovashadosztályunkkal a Visztula mentét.

Tudtuk és éreztük, hogy nagy feladat előtt állunk. Sandomierznél mentünk át a határon. Mikor itt a Visztulán átvezető hidhoz értünk, parancsnokunk megállított a hid közepén bennünket.

Azután mindenki leszállt a lováról, leterdeltünk a földre és a kemény huszárok, akiket ezer meg ezer veszély edzett meg, akiknek szívét a háboru legremesebb borzalmai sem remegtették meg, imádkozni kezdtek áhitatos ajakkal az egék Urához. Először csak halkán szállt az imádság, majd felviharzott, mint az eget ostromló orkán.

Gyönyörű és felséges volt a jelenet. Hátunk megett még felénk ragyogtak a Kárpátok hófedte ormai, fölöttük a csillagok is kigyujtották piros mécsüket és előttünk a sötét éjszaka misztikus fátyolától betakarva meredtek elő az eljövendő küzdelmek árnyai.

Mindenkinek a szemében könny ragyogott. De erőt vettünk magunkon. Még egy utolsó pillantást vetettünk az elhagyott földre és indultunk előre.

Harcok a Visztula mentén.

Ettől kezdve a Visztula mentén állandóan harcra mentünk előre. Szandomierzről elindulva T...-be érkezünk, ahol egy kis sziget van a Visztulán. Jelezték, hogy a sziget ellenséges csapatoktól van megszállva. Az orosz csapat igen könnyen átkelhetett éjjel a szigetről a Visztulán keresztül az innessó partra.

Parancs volt az átkelést megakadályozni. Hogy ezt megtehesük hárman, én, egy trombitás és egy huszár önként vállalkoztunk a terep átvizsgálására. Ezért T...-be mentünk, ott egy ladikba ültünk és a sziget egyik oldalán kiszállottunk. A parton öt

Háborusdit játszik:
Zug, pöröl naponta.

De persze nem megy
A fejébe mégse,
Hogy a királyoknak
Ország a cselédje.

Bezzeg csak a fején
Úlne a korona:
Háborukból a föld
Soha ki nem fogyna!

Hárman.

Bátyám, öcsém: hárman vagyunk,
Kik hazánkért harcolgatunk.
En gyalogos: rajvonalban,
Hol a golyó fütyül, csattan.
Hátrább bátyám, a vén tüzér,
Ágyut durrant, ha foly a vér;
Lég hátul meg a pék öcsém
Eléséget hare mezején.

Ha az Isten hazaenged
S babérral megy minden ezred,
Tudom, sokszor összeveszünk
Dicsérgetve hős ezredünk,
Hogy a tüzér vagy gyalogos,
Vagy pék az, ami fontos;
Nagyobb veszély melyiket ért:
Ki tett többet szép hazánkért.

Mintha látnám, a vitánkat,
— Amely már-már dühre vállhat, —
Legkisebbik öcsénk szava
Kisapósan megszakasztja:
„Hisz én tettem a legtöbbet,
Imádkoztam éretettek,
Azért éltek most vidáman“...
Elhallgatunk erre hárman.

szónakazlat találtunk. Ennek a védelme mellett óvatosan kikémelettük, hogy mennyi az ellenséges sereg, hol lehet a legjobban megközelíteni.

Mikor mindent alaposan megtudtunk, visszatértünk. Este hat órakor az adatok alapján beállítottuk az ágyukat, a géppuskákat és rövid ideig tartó harc után megtisztítottuk a szigetet az ellenségtől. Ezzel a felderítéssel kezdődött meg a második oroszországi harc.

A harc vonal ez alkalommal igen hosszú, mintegy 100 kilométer volt. Olyan nagy erővel, a mi lovashadosztályunk nem rendelkezett, hogy ezt egészen biztosítsa. A lovasság szerepe ez alkalommal inkább a visszavonulás fedezése volt azért is, mert a tréning biztosítani kellett. Ezen alkalommal mindenféle trükköket felhasználtunk, amit az oroszoktól tanultunk. A géppuskáinkat a templom toronyban helyeztük el. Visszavonultunk szintén 200—300 méterre, hogy hirtelen üssünk rajta az ellenségen.

Huszár temetés idegenben.

A Visztula menti harcokban igen heves esaták folytak Jagnina körül. Itt egy cukorgyárat hatszor foglaltunk el.

Az oroszok mindig visszahódították, míg végre hatodszorra a miénk lett mégis. Ezen harcok alkalmával esett el az egész hadosztályunk egyik legképzettebb és legszeretetreméltóbb századosa Várady százados. Késő estig tartottuk ezt a vonalat, este visszamentünk egy kisebb faluba, mert parancsot kaptunk, hogy a hősi halált halt Várady századosot el kell temetni.

Wimstonok volt ennek a kis falunak a neve, ahol a temetés végbe ment. Milyen megható volt ez én Istenem!

Egyszerű fakoporsóba tettük a hős Várady századosot, reászegeztük az utolsó bucsu vétel után a fedelet. Azután letettük az idegen földre a koporsót. Az egész lovashadosztály körül állta. Kardot rántottunk és az ellenség tüzelése mellett megkezdődött a szomorú bucsuzkodás.

Bissingen tábornok lép elő lován, kardját reszkető kezében tartva és szólni kezd.

Alig szól három szót, könnyei megerednek. Könny ezüstlik fel szeméből minden katonánknak.

Bissingen tábornok nem tud tovább beszélni a meghatottságtól. Most Hegedüs ezredes vágat elő. Azonban ő is csak öt szót tud mondani, neki is azonnal megerednek a könnyei. Sir, zokog valamennyi harcverte, kemény huszár.

Kedves, zöldelő fenyőerdő terült el a közelben, benne egy szelíd hajlású domb emelkedett. Ide hoztuk a hős Várady százados koporsóját. Hideg sirt ástunk az idegen föld méhébe és könnyes zokogásunk kíséretében eresztettük le a drága holttestet a sirba. Majd sirhantot emeltünk a sir fölébe és egyszerű kis fakeresztet tűztünk fejfának. Melléje az ütött-kopott megtépdesett nemzetiszínű lobogót.

A temetés után következett végbucszulól a disztűz.

A tüzerek beállították az ágyukat az ellenség felé, mink szintén az ellenség ellen mentünk. Imádkozó ajakkal, az ágyukkal, a géppuskákkal és a karabélyokkal egy teljes percig tüzelve adtuk meg a végső kegyeletet a felejthetetlen halottnak.

Az öreg lengyel házaspár.

Egy alkalommal a mi seregünk nem találta meg az összeköttetést a többi seregekkel, nem tudtunk támadni, mert féltünk, hogy az ellenség gyűrűjébe kerülünk. Azonban télenkedni nem lehetett. Parancsot kaptunk, hogy menjünk az ellenség ellen. Törjük át a harc vonalát és kerüljünk a hátába.

A parancsnok Békéssy honvédhuszár százados volt és én is ide voltam beosztva géppuskáimmal. (Utközben egy igen kies fekvésű lengyel fürdőbe érkezünk, ahol lengyel főúri leányok voltak elrejtve. Az itt

levő szorosokat mind elzártuk és csak másnap nyomultunk előre.) Másnap a kozákokkal akadtunk össze és kénytelenek voltunk felvenni velük a harcot. Ezek olyan rattentes ordítózással támadtak reánk, hogy felverték a környék falvaiban megszállt orosz gyalogságot is. Most már természetesen visszavonulni kellett, mert az orosz gyalogság óriási fölényben volt. Mindenki leszállt a lováról és megkezdtük a gyalogos harcot az oroszok ellen. Inkább olt hagytuk a lovainkat, mintsem megadjuk magunkat. Véres küzdelmek után megérkeztünk M...-be. Ez is orosz kézen volt. Itt azonban egy öreg lengyel pár jött segítségünkre. Megmaradt huszárajaimmal elrejtettek egy dűledező erdei házban. A lovakat, amelyek utánunk jöttek, a csűrökbe rejtették el. Öt napig voltunk itt elrejtve. Ezen idő alatt az öreg lengyel harcospár látott el bennünket éjjelenként élelemmel. Kenyérrel, hussal, sóval. Az oroszok ötször mentek el a kis házikó mellett, anélkül, hogy sejtették volna, kik vannak benne.

Az orosz tisztek pénzt ígértek annak, aki elárulja a rejték helyünket.

A falu lengyel lakossága azonban nem volt hajlandó erre.

A hatodik reggel nagy örvendezéssel nyitott be hozzánk az öreg lengyel házaspár. Auf! auf! Megjöttek a huszárok.

Képzeltetni milyen lelkesedést kellett ez a szó bennünk.

Egyenként hoztak ki bennünket a háztól. Mindnyájan aléltak veltünk, megittattak bennünket és meggémberegett tagjainkat nagy nehezen ismét használhattuk. Az öreg lengyel házaspárt mindenki össze-vissza csókolta. Adtunk nekik marhát, dohányt, bort. Kiragasztottunk egy cédulát a faluházára, a melyben megtiltottuk a faluban való requirálást. Azonkívül a derék lengyel házaspárt a legfelsőbb királyi kitüntetésre terjesztettük fel.

Egy honvédhuszár főhadnagy csodálatos szabadulása.

Az oroszokkal való egyik győzelmes ütközetünk után történt, hogy Janik honvédhuszár főhadnagyot, az eperjesi pénzügyigazgató fiát, aki három sabet kapott, nem tudtuk magunkkal vinni. Ott maradt a csataterén és az oroszok nagy diadallal vitték magukkal. Őt egyedül viték magukkal, a többieket nem. Még a száját sebesülteiket sem. Négy orosz katona vitte magával M...-be, ugyanennyit rendelték őrizetere. Janik főhadnagy nem érezkedett szóba az oroszokkal hiába kérdeztették. Mindenre azt válaszolta:

Wengerszki vagyok!

Este, mikor bemegy a sátrába, egy civil urat talál ottan. Németül kérdezi ezt tőle, hogy megakar-e menekülni? Ha akar, akkor jöjjön vele. Janik főhadnagy először azt gondolta, hogy valami kémmeleg van dolga.

Mikor azonban a civil ur előmutatja az emailirozott ezüst, lengyel zászló jelvényt, azonnal követi a civil urat. Ez egy gazdag lengyel gróf volt. Janik főhadnagy, mint a gróf inasa szerepel tovább. Szintén civil ruhába öltözik át. A gróffal együtt öt napig bujdokoltak, míg végre nagy kínok után, kiéhezve és megtörve megérkeztek a hadosztályhoz.

Itt leirhatatlan örömmel fogadták a bátor megmentőt és a hős főhadnagyot:

Karácsonyi harcok. Karácsony a táborban.

A Karácsonyi ünnepek előtt az ellenség S...-ban volt és innét akart bennünket nagy erejével átkarolni.

A mi lovashadosztályunk feladata volt, az ellenséget R...-től délre visszavereni. Minden irányból jött felénk a tüzelés, úgy hogy a nagy erő miatt kénytelenek voltunk kissé visszamenni. Mi tartottuk magunkat két napon át.

Az ellenség végre december 25-én a szent Karácsony napján megtámadott ben-

nünket. Hideg és nedves idő volt. A szent napot vízzel telt lövészárkokban töltöttük. Nagy volt az elkeseredés közöttünk. Csak még az ellenség támadása hiányzott. Mint a pokol elszabadult ördögei, úgy viaskodtak a huszárok. Kezeikkel fojtogatták az oroszokat. Arnyi nem pusztult el soha, mint most a karácsonyi harcban. Másnap 26-án a I. templom mellett voltak felállítva a nehéz tüzéség ágyu. Északról és keletről zudították ránk borzasztó tüzesőjüket. Azonban a jó Isten megsegített bennünket. Egy sebesültünk sem volt.

A karácsonyi ünnepek előestéjét mi is megünnepeltük. Szereztünk szép nagy fenyőfát. Dr. Berend Miklós egyetemi magántanár, orvosunk díszítette fel az ágakat a stilszerűség kedvéért orosz töltényekkel, elhasznált géppuska stráfokkal. Szereztünk apró viaszgyertyákat is és meggyújtották őket, bár célpontul szolgáltak az oroszoknak. Azután összegyülekeztünk a lövészárkokban a ragyogó karácsonyfa körül és felcsendültek a vihar edzett huszárok ajkairól a „Mennyből az angyal” szelíd melódiái.

Soha szebb, soha mesésibb karácsonyi ünnepet ennél nem éltem át. Minden érzésünk könnyekben olvadt fel és lelkes hazaszeretében.

Mint valami izgatón és színes regény izgalmas fejezetei, úgy illeszkednek egymás mellé ezek az érzésektől és nemes tettekkel átírt epizódok, amelyeknek tündöklő ragyogásából fog megszületni a magyarság boldog jövőjének pompázó szivárványa.

(—a.)

Az amerikai ajándékok kiosztása

Gyermekek ünnepe.

Annak idején megirtuk már, hogy az amerikai gyermekek minő kedvesen emlékeztek meg a harcban álló európai államok katonáinak gyermekeiről. Egy óriási oceánjáró hajót töltöttek meg mindenféle csecsebecsékkel, ruhákkal, játékokkal s karácsonyi ajándékokat küldtek meg az Óvilágból a lángba borult Európába.

A küldemény meg is érkezett a karácsonyi ünnepek előtt, azonban az egyes országokba mégis csak elkésve érkezett meg.

A Bihar megyébe és Nagyváradra küldött ajándékok szétosztása pedig azért késett mostanáig, mert nem volt megjelölve, hogy mi jut a hat láda csecsebecséből a vármegye és mi jut Nagyvárad gyermekei részére.

Az amerikai gyermekek ajándékát, mintegy 300 darabot, ma, vasárnap osztják ki a hadbavonult katonák államsegélyben részesülő családjainak gyermekei között.

A városi tanács megbízásából *Juricskay* Barna tb. tanácsnok a játékok átadása alkalmából családias jellegű ünnepséget rendez, hogy emlékeztetést tegye az apróságnak ezt ritka alkalmat s az amerikai gyermekek szeretetének bájos megnyilatkozását.

A kedves ünnepséget, melyen esak is a hadbavonultak gyermekei jelennek meg, a szintársulat több tagja rendez, akik teljesen ingyen vállalkoztak arra, hogy a gyermekek ünnepét minél kedvesebbé, minél szebbé tegyék, Hunyadné Körösy Juci, Rettegny Margit színművésznők és a mókákból kifoghatatlan *Farkas Pál* színművész a gyermekek szórakoztatására alkalmi meséket, verseket, tréfás dolgokat fognak előadni. A kis apróságok hálás derültsége és a parányi kacskók tapsai bizonyára bőven jutalmazza az előadókat fáradságukért.

Az ünnepség rendezését és az ajándékok kiosztását *Pallay* Lajosné, tordai *Molnár* Gézáné, dr. *Agoston* Péterné és *Rigó* Szeréna urhölgyek vállalták el.

A gyermekek kedves, szép ünnepélyére megjelenésüket megígérték *Hlatky* Endre főispán, továbbá a városi tanács tagjai.

Az ünnepély ma, vasárnap délután 2 órakor lesz a tűzoltó őrtanya nagytermében.

HIREK

A tisztviselők felmentése.

Most, amikor a hazának minden polgárára szükség van, e legendás időkben egy szívvel s lélekkel sorakoznak a szent ügy zászlaja alá a legmagasabb állású egyénektől a földkérgét turó munkásig mindenki, mint hatalmas vezető oszlopot látjuk e legyőzhetetlen, feltartóztatlan áradatban a tisztviselőket. Nincs a magyar tisztviselői karnak, ép úgy a közigazgatásnak egyetlen tagja, aki egy percig vonakodott volna kardot kötni s felajánlani vérért a hazának.

A hadügyi érdekek mellett azonban úgy kell gondoskodni az ország közügyeinek menetéről is, hogy azok fennakadást ne szenvedjenek. Ezért a tisztviselők egy részét mentesíteni kellett, még pedig hivatalból a katonai szolgálat alól. Biharvármegyénél az ez a mentesítés, úgy látszik csak olyan szinleges volt, mert a mentesített tisztviselők közül nem látunk senkit az íróasztala mellett. Odavannak mindnyájan a harctéren, szolgálni a hazát.

A minisztertől tegnap rendelet érkezett a vármegyéhez mentesített tisztviselőkre vonatkozólag. A rendelet szerint az alispán által készített mentesítési tervezetet meg kell változtatni. Mentesíteni egyáltalán nem lehet senkit. A nélkülözhetetlen tisztviselők helyett olyan egyéneket kell alkalmazni, akik nem katonakötelesek, illetve nem is B) osztálybeli besorozott katonák.

A miniszter újabb intézkedése Biharvármegyét egyáltalán nem érinti. Itt nincsenek olyan tisztviselők, akik a felmentést élveznék. A vármegyei tisztikar minden katona tagja már hónapok óta oda van. Sőt elég tekintélyes azoknak a száma is, akik bár nem voltak katonák soha, de azért az első harci hírről ott voltak hívó szó nélkül a sorozó-bizottság előtt és besoroztatták magukat katonáknak.

Ez az intézkedés a tisztokra vonatkozik. Az új beosztás alapján mentesülő tisztviselők pár nap múltán megkapják behívóikat és bevonulnak csapataikhoz. Azt hisszük, a bevonulók száma Biharvármegye tisztikarát nem fogja apasztani.

* Gróf Berchtold kitüntetése.

Közöltük, hogy *Berchtold* gróf, volt külügyminiszternek a király a Ferenc József-rend nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozta. Ezt a hivatalos lap tévesen közölte, mert a király a gyémántokat — amint a hivatalos lap legutóbbi száma helyre is igazította — nem a Ferenc József, hanem a Szent István-rend nagy keresztjéhez adományozta.

* **Gyászünnepelely dr. Belopotoczky Kálmán emlékezetére.** Ma d. e. 11 órakor tartja a Katholikus Kör gyászünnepelelyét, nagy halottjának: dr. *Belopotoczky* Kálmán v. b. t. t., ny. tábori püspök, nagyprépostnak emlékezetére. Egy hónapja múlt tegnap, hogy Nagyvárad egész társadalmát megdöbbentette a váratlan halálhír, dr. *Belopotoczky* Kálmán visszaadta nagy lelkét Teremtőjének. Tegnap volt a gyászistentisztelet, halála egyhónapos évfordulóján s ma a gyászünnepelely, melyen a Katholikus Kör kegyeletének adóját fogja leróni nagy jeltetője emlékének. Az ünnepélyen a gyászbeszédet dr. *Vucskies* Gyula kanonok, a Kör egyházi alelnöke tartja s meg fog jelenni az ünnepélyen a helyőrség egész tisztikara is. Az ünnepély sorozata a következő:

Az ünnepély sorozata:

Január 17-én délelőtt 11 órakor emlékünnepelely a Kör Szent László termében a következő műsorral:

1. *Gyászhangok* Zsaskovszky Endrétől. Fuvós zenekar kísérettel éneklí a férfikar.

2. *Emlébeszéd* dr. *Belopotoczky* Kálmán fölött tartja: Dr. *Vucskies* Gyula egyh. alelnök.

3. *Eltávozáól tőlünk* gyászének Zsaskovszky Ferenctől. Fuvós zenekar kísérettel éneklí a férfikar.

4. *Emlékhangok.* Zenekari költemény dr. *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök emlékére írta: *Scharf* Károly, előadja a m. kir. honvéd zenekar.

* **Kitüntetett 70. gyalogezredbeli főhadnagy.** Ó Felsőge megparancsolta, hogy *Barakó* György 70 ik gyalogezredbeli főhadnagynak az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásának elismeréséül a legfelsőbb dicséő elismerés tudat adassék.

* **Kinevezések.** A nagyváradí kir. ítélőtábla elnöke dr. *Hunyady* László és dr. *Simon* Ernő ügyvédjelöltek a vezetése alatt álló járásbírószág területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Vezérkari főnökünk kitüntetése.** Ófelsége *Hötzenndorfi* báró *Conrad* Ervin vezérkari főhadnagynak vezérkari főnökünk fiának a katonai érdemkereszt III. osztályát adományozta az ellenséggel szemben teljesített kiváló szolgálatának elismeréséül.

* **A Kath. Kör keddi vetítő estélelye.** A Katholikus Kör keddi vetítő-estélelye egészen a háborúnak lesz szentelve: *Földváry* Mihály gimnáziumi tornatanár, tartalékos hadnagy, aki a mozgósítás óta katonai szolgálatot teljesít, tart előadást a következő címmel: *Képek a katona életből.* Az előadás keretében rendkívül érdekes aktuális képekben mutatja be az előadó a katona életet minden fázisában. Elfog vonulni a vásznon előttünk a lövészárkok népe, a tábori élet. Ez az előadás fellebbenti a fátyolt ennek a nagy titoknak, a háborúnak nagy részéről s bemutatja, hogy él a katona itthon, a menetélely alatt és a táborban. Az előadás d. u. 5 órakor kezdődik.

* **A Ferenc József-rend Bártfa polgármesterének és Dobay tanácsnoknak.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy Ófelsége nagyiványi *Fekete* Elemérnek, Bártfa polgármesterének és *Dobay* Sándornak, Máramarosziget városi tanácsosának, a városnak az ellenség által történt megszállása idején kifejtett bátor és

sikeres működésük elismerésül a *Ferenc József-rend lovagkeresztjét* adományozta. Ezt a kitüntetést igazán megérdemelték Fekete polgármester és Dobay tanácsos, kik jelenlétükkel megmentették a városukat a betört orosz hordák pusztításaitól és nem engedték, hogy a legtöbb oroszjárta helység módjára az oroszoknak, akik máshol gyújtogattak, raboltak, stb. áldozatul essék. A kitüntetett polgármestert és tanácsost eddig is igen sokan elhalmozták gratulációkkal.

*** Gyászmise dr Belopotoczky Kálmánért.** Tegnap volt az ünnepélyes gyászmise a váradoszi plebánia templomban dr Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., ny. tábori püspök, nagyrépost a Katholikus Kör nagy jóltevőjének lelkiüdvéért. A gyászmisét Fetszer Antal győri püspök mondta teljes segédlettel. A gyászmisén nagyon sokan jelentek meg a katolikus társadalom előkelőiből, ezzel is kifejezést adva annak a nagy kegyeletnek, mely a város katolikus társadalmát nagy halottjának emlékéhez fűzi. Megjelent az egész helyióság tisztikara is. A gyászmise alatt a székesegyházi kar remek gyászdalokat énekelt művészi előadással. Az Urnok Mária-kongregációjának tagjai közös áldozást tartottak a mise alatt, hogy a szent áldozás érdemét az elhunyt lelkiüdvéért ajánlák fel.

*** A 48-as honvédek kérelme a közönséghez.** A világháború által reánk rótt terhek viselése közben nem szabad megfeledkeznünk az 1848-49-iki agg honvédekről sem, kik valaha ép oly lelkesedéssel mentek tűzvonalba a magyar szabadság megvédésére, mint mostani katonáink az oroszok vagy a szerbek ellen. Ezek az agg harcosok most *könyöradományokból élnek*, melyet a közönség jóvoltából a Biharvármegyei és nagyváradi 1848-49-iki Honvédegylet oszt ki közöttük. Mivel az alap, melyből ez adományokat kiosztják, elfogyott, a Biharvármegyei és nagyváradi 1848-49-iki Honvédegylet újabb adományok küldése végett a következő kérelemmel fordul a közönséghez:

Minél jobban eljárnak az idők felettünk, annál súlyosabban érezzük a létért való küzdelem nehézségeit. Akik akarnának is tisztos és felemelő munkával szemébe nézni a megélhetés nyomasztó viszonyainak, az öregségtől megbénított karral 80 éven felüli korban már tehetetlenül állanak ezzel a legsúlyosabb csapással szemben. Egyesületünk teljesen ki van merítve. Karácsonykor, a szeretet nagy ünnepén is csak 5-5 koronát tudtunk juttatni azoknak, akik szívük vérért, lelkük forró lelkesedését ajánlották fel hajdan, hogy az ország nemcsak gazdaságilag, de minden tekintetben nagy és megelégedett legyen. Most kérem magunkat, hogy a tél hidege, a nélkülözések irózatossága ellen megvédjük azokat, kik a hazáért, a mai nemzedék kényelméért és boldogságáért nem könnyelműen, de szent lelkesedéssel mindennüket áldozták. Viszonzásul és cserében az aggság nagy átkával, a tehetetlenséggel küzdő 48-as honvédek nevében kérjük, hogy bármilyen csekély adományaikkal sziveskedjenek felkeresni egyesületünket. Nagyvárad, 1915. január 15. Hazafias tisztelettel: *Konvicska Ferenc*, a biharvármegyei és nagyváradi 1848-49-iki honvédegylet elnöke. Bunyitay-liget 22. szám.

*** 6 %-os magyar hadikölcsön.** A Biharvármegyei Takarékpénztár értesíti azon t. ügyfeleit, akik nála 1914. évi 6 %-os magyar hadikölcsönt jegyeztek, hogy a m. kir. pénzügyminister által kiállított kötvények mai naptól kezdve pénztáránál költségmentesen átvehetők.

*** Megbízás nélkül gyűjtenek.** A kapzsiság és a rosszlelkűség még a legszentebb dolgokat is igyekezik kihasználni. A hadbavonultak családjai részére Nagyvárad városi gyűjtést indított. Ezt használják ki egyesek és megbízás nélkül gyűjtenek s megeshetik, hogy nem a nemes célra juttatják a begyűlt adományokat. Erre vonatkozólag a rendőrség a következő figyelmeztetést teszi közzé: A rendőrkapitányi hivatal figyelmezteti a közönséget, hogy a háborúval együttjáró visszaéléseket szigorúan saját érdekében fokozottabb figyelemmel ellenőrizze, mert a rendőrség tudomást szerzett arról, hogy egyesek megbízás nélkül gyűjtenek a hadbavonultak családtagjai részére. Ebből kifolyólag a rendőrkapitányi hivatal felhívja a közönséget, hogy ezentúl minden ilyen gyűjtéstől hatósági pecséttel ellátott gyűjtőlevelet kérjenek és ha ezt előmutatni nem tudnak, az illető elfogatása végett a rendőrkapitányi hivatalt haladéktalanul keressék meg. Nagyvárad, 1915. január 16-án. *Rendőrség.*

*** Szibériai levél.** Mikor az első 4-es honvédszázalajat az északi harctérre vitték, vele együtt vitték el a Katholikus Népszövetség egyik derék csoportvezetőjét Henn Károlyt is. Több útközben vett részt, s bátorság és vitézsége elismerésül közlegényből tizedessé léptették elő. Szorgalmasan küldözgette haza a rózsaszín lapokat, még végre október eleje után semmi hír sem jött felőle. Most a hó 14-én levél jött tőle egyik jó ismerőshöz, magyar nyelven írva, december 4-ről keltező. Genfen került a levél 40 nap alatt. Az orosz pecsét kissé el van mnsódva. A levél szövege a következő:

1914. december 4.

Ázsia, Szibéria, Nikolszkusziriaszk.

Kedves Koller ur!

Tudatom, hogy hála Isten nincsen semmi bajom. Azt hiszem tudják, hogy október 14. óta orosz hadifogoly vagyok. Hogy vannak odahaza? Mit csinálnak az üzletben? Van-e sok munka? Jó volna egy néhány mellényt ide küldeni, ami nem sietős, rá érnék megcsinálni ami a tavaszra kellene. A mama és a gyerekek hogy vannak? Nincs-e valami bajuk? Kérek választ azonnal sok ujsággal de a politika kizárásával. Csókolom a gyerekeket és a mama kezét. Boldog karácsonyi és újévi ünnepeket kívánok. Henn Károly, 6. batalion 4. rota. Kancellarie Vojena plynik Palsacsyiv Nikolszkusziriaszk. (Hukorleek—Iceypockon.

*** A Vörös-Kereszt Egylet** céljaira a következő adományok folytak be az egylet nagyváradi pénztárába: Barbini Riza 200 K, Premontrai gimnázium VI. osztálya ünnepi virágescokor megváltására 20 K.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal*. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél, Szent János utca 3. szám.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál.

x Köhögés, hurut, rekedtség ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó 8-10 óra való istálló Szilágyi Dezső-utca 12.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02

*** Az Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá: d. e. 9-től 12-ig.

x Családi rum vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kapható.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jut. áras áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: Mozitündér.
Vasárnap este: Lengyel vér. (Bemutató.)
Hétfő: Lengyelvér.
Kedd: Lengyelvér.
Szerda: Lengyelvér.

Kabaré a színházban. Változatos és szórakoztató számokból állott a tegnap esti kabaré műsora. A női kar éneke után Polgár Mariska és Szabó Böske kecses táncokat lejtettek el. Aktuális izű kuplékat énekelt Leóvey Leó nagy sikerrel. Meleg érzésű szanzonekat adott elő Vig Mancsi nagy közvetlenséggel. Ezután következett az első rész legmulatságosabb száma, a „Barátságból” című bohózat, melynek szereplői mind igen ügyesen játszottak. Szünet után a „Boszorkányvár” egy igen finom hatású trióját énekelték el, Görög Olga, Bretán és Medgyaszay. Utánuk Tomba Béla és felesége léptek fel. Tompa Béláné Farkas Imre két szép költeményét adta elő kedvesen. Majd férjével együtt egy közismert kuplét énekelt. Most következett a műsor legkacagtatóbb száma, Farkas Pál két magánjelenete. Igen nagy művészettel játszotta mindkettőt. Az esti kabaré clonja a már igen megkedvelt alkalmi stanzák voltak, amelyeket Polgár Mariska és Lakatos Ilonka énekelt. A legmeghatóbb számot Rettegny Margit adta elő Csapó Jenőnek a költeményét szavalta el. Végül Tompa Béla és Feszthy Irén egy énekes kettőst játszottak el a közönség élénk tetszése mellett. A konferanszié szerepét Tompa Béla látta el. (—a.)

Mint hogy a jövő hét elején a színházi bérlet lejár, a vezetőség a már ismert feltételek mellett új bérletet hirdet tiz előadásra. Egyben felkéri azokat, akik már meglevő bérleteiket megújítani óhajtják, hogy ez iránt idejekorán intézkedni sziveskedjenek.

IRODALOM

Szepessy László: Katona versek. A háborús idők szerencsésen ihlették a katolikus irodalom egyik legtermékenyebb jeles művelőjét, Szepessy Lászlót, aki immár másodízben van a csatatéren. Első ízben sebesülten került haza Szerbiából és akkor kiadta a nyár folyamán irt harsai költeményeit „Virágos vonattól a Vörös-keresztig” címmel. Ez a kötet oly nagy népszerűségre tett szert, hogy pár hónap alatt három kiadása fogyott el. Másodszori hadbavonulása alatt irt és haza küldött verseit a költő felesége rendezte sajtó alá és ez a kötet ma „Katona versek” címmel jelent meg. Ugyanazok az előnyei vannak a verskötetnek is, mint amelyek az elsőt oly hamar népszerűvé tették. A háboru változatos benyomásai értékes költői hangulatokat fakasztanak Szepessy Lászlóban és ő ezeknek a hangulatoknak csengő rimekben ad kifejezést. A kötetben líra váltakozik epikával valamennyi költeményen átragyog egy mélyen érző, valóságos és hazafias lélek és az igazi tehetség ereje. A kötet ára 1 K, megrendelhető a szerző címén: Vác, Báthory-u. 1. sz. A kötet három szép darabját lapunk tárcarovatában mutatni közöljük.

Legujabb táviratok.

A király köszönete a vasutasoknak.

Budapest, január 16. A hivatalos lap ma megjelent száma közli azt a legfelsőbb kéziratot, amelyet a király a hadügyminiszterhez intézett s amelyben köszönetet mond a vasutasoknak a mozgósítás alatt tanúsított önfeláldozó kötelességteljesítésért.

A török tűzértség elsüllyesztett egy francia tengeralattjárót.

Konstantinápoly, január 16. A török főhadiszállás jelenti: A Dardanellak bejáratához egy francia tengeralattjáró naszád közelíteni próbált, de a török tűzértség elsüllyesztette. A legénység egy részét megmentették. (Miszterelnökség sajtóosztálya.)

Harcunk az oroszokkal.

Budapest, január 16. (Hivatalos.) Lengyelországban, Galiciában és a Kárpátokban a helyzet változatlan, Dunajce mentén tűzértségünk ellenes tábori és nehéz tűzérséggel folytatott harcban ismét szép eredményeket ért el. Hőfer altábornagy. (Minisztereln. sajtóoszt.)

Nem a Courbet sülyedt el.

Conf, január 16. Augagneur francia tengerészeti miniszter egy hivatalos nyilatkozatban megegyezik a osztrák-magyar tengerészeti kormányának azt a jelentését, hogy a Courbet admirális-hajót az U. 12. osztrák-

magyar tengeralattjáró naszád az Adrián torpedókkal találta. A jelentés úgy szól, hogy a Courbet teljesen sértetlen, ellenben egy másik hajó sérült meg, de kijavítható. A francia tengerészeti miniszter ennek a hadihajónak nevét elhallgatja.

Az olaszországi földrengés.

Budapest, jan. 16. Az olaszországi rettenetes földrengés következtében, — mint újabban megállapították, — Paterno városa egészen elpusztult. Ebben az egy városban ezernyolcszáz halott volt. Capelle város szintén teljes romhalmazz.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA:

Érdeklődőnek. Mi is láttuk azt a hivalkodó táblát a helybeli szabadkőműves páholy bejáratára kiakasztva ezzel a felirással: „a szabadkőműves páholy kórháza” és olvastuk a szabadkőművesek helyi lapjában azt a nagyhangú dicsekvést, hogy ez az egyetlen kórház Váradon, melyben a sebesülteket magánpénzen tartják és nem állami pénzből. Ezzel szemben az igazság az, hogy a váradi szabadkőművesek mind a husz sebesült után megkapják a napi két koronát fejenként ellátási díj. Ebből látható, hogy milyen a szabadkőműves jótékony-sággal, amelynél mások sokkal többet tesznek. Váradon több katolikus intézmény épülete van hadikórháznak berendezve, de egyik sem hivalkodik azzal, hogy ez az ő kórháza. A Szent József intézetben 100 sebesült van s nem 20 s ezeknek a sebesülteknek az ellátására csak élelmiszeranyagot kap az intézet s az intézet apácai főznek naponta 100 emberre s még sines felírva az intézetre, hogy: a Szent József intézet kórháza, hanem csak egyszerűen: Reserve Spital. Nagyváradon csak egy kórház van, melyben minden állami támogatás nélkül ápolják a betegeket: a püspöki székház kórháza, hol a megyéspüspök látja el a betegeket mindennel.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

209—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

1454/XI b. 1915. B. M. számú körrendelet a Németországban és Hollandiában elrendelt utlevél és utlevél láttamozási kényszer tárgyában.

Közhirre teszem, hogy az 1914. évi december hó 16. án kiadott német birodalmi rendelet határozmányai szerint 1915. évi jan. hó 1-től kezdődőleg mindenki, ki a Német-birodalom területét elhagyja, vagy külföldről a birodalom területére lép, ugyszintén minden a Német birodalom területén tartózkodó külföldi utlevéllel tartozik magát igazolni.

A rendelet szerint az utlevélnek az utlevéltulajdonos személyleírásával és a legujabb időből származó arcképével, valamint az arckép alatt sajátkezű aláírásával kell ellátva lennie, ezenkívül az utlevélnek hatóságilag igazolandó, hogy az utlevél tulajdonosa tényleg egy és ugyanaz a fényképen ábrázolt egyénnel és hogy a fényképet saját kezűleg irta alá. A fényképet az utlevélre úgy kell ragasztani, és hatóságilag olyképp lebélyegezni, hogy a bélyegző lenyomat félíg a fényképre, félíg pedig az utlevél papírjára essék. Külföldön kiállított utleveleknél a német birodalmi rendelet bírósági vagy közjegyzői igazolást is elégségesnek jelent ki.

Minden oly utlevelet, mellyel valaki a határt Németország felé át akarja lépni ezen kívül még az illetékes külképviseleti hatóság Magyarországon a budapesti német császári főkonzulátus által kell láttamoztatni. A láttamozásért a budapesti német császári főkonzulátus 3 korona 60 fillér konzuli illetéket számít fel.

A holland királyi kormány legutóbb szintén elrendelte, hogy a Hollandiába való belépés csak azoknak a külföldieknek engedhető meg, akik a holland konzuli hatóság által láttamozott utlevél birtokában vannak.

A láttamozásért a budapesti holland királyi főkonzulátusnál 5 korona konzuli illetéket kell fizetni.

Budapest, 1915. évi január hó 7-én.

Sándor János s. k.

Haszonbérbeadó birtok.

A nagyváradi lat. szert. káptalan Abauj-Torna megyében, a Hernád völgyében Aszaló község határában fekvő 1344 c. h. mezőgazdasági birtokát, melyben 131³/₄ c. h. őszi búza, 122 c. h. őszi rozs vetés, 75 c. h. lóherés, 22¹/₂ c. h. luczernás és 20 c. h. dohány termelési engedély is van, 1915. április 1-től tiz évre haszonbérbe adja.

Pályázati határidő 1915 február 15. A bérleti feltételek megismerhetők a káptalani Uradalom központi hivatalában, Nagyváradon, Sal Ferencz-utcza 4 szám alatt.

Nagyvárad, 1915. január hó 12.

Főtiszti hivatal.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Első nagyváradi cementipar.

Készíték granitó, terazzó, mőkő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi esatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legteljesítményesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készíték. A nagyerdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utcza 67. szám. (Saját ház.)

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg $\frac{1}{4}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készíti Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra feltétlenül állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Scannenfeld palota. Telefon 980. szám.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjeli ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Oscillátorok.

l á m p á k

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

$\frac{1}{4}$ lóerőtől minden nagyságban.

Főüzemelő telefonja 55. sz.

Ki volna hajlandó két fiút polgárra előkészíteni.

Ajánlat Bethlentelep róm. kath. plebániára küldendő. (u. p. clesd Biha m.)

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
674—1915. szám.

Hirdetmény

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 1915. évi január hó 10-én kelt 305—1915. eln. számú körrendelete értelmében mind azon a magyar szent korona országai területén tartózkodó 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881. évben született és esetleg ennél fiatalabb A) alosztályu (katonailag kiképzett) népfelkelésre kötelezett magyar állampolgárok, a kik a közös hadseregnél (hadi tengerészeznél) a honvédségnél vagy a csendőrségnél szolgáltak és bármely okból még a nem tényleges viszonyban (polgári viszonyokban) vannak (pl. mint létszámfeletti, betegek stb.) ezennel tényleges népfelkelői szolgálatra behivatnak.

Ezen körrendelet folytán ezennel felhívom a Nagyváradon tartózkodó összes fent említett népfelkelésre kötelezettek, tehát az ajánlati lappal ellátottakat is, tekintet nélkül az ajánlati lapban foglalt rendelkezésre, hogy 1915. évi január hó 20-án szerdán reggel 9 órakor a nagyvárad m. kir. 4. népfelkelő parancsnoksághoz (Rákóczi-ut Markovits ház.) vonuljanak be.

Félreértések kikerülése végett megjegyzem, hogy bármely okból tehát betegség vagy szolgálathéptelenség okából szabadságoltak továbbá bármely fegyvernembeli, tehát az összes lovasságnál szolgáltak is bevonulni kötelesek.

Ellenben nem tartoznak bevonulni a népfelkelési tényleges szolgálat alól bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek. Hasonlóan nem tartoznak ezen miniszteri rendelet alapján bevonulni azon népfelkelésre kötelezettek, a kik vegyes katonai vagy honvéd felülvizsgálat útján a hadsereg (haditengerészet) honvédség vagy a csendőrség kötelékéből annak idején elbocsáttattak és ennél fogva a népfelkelés B) alosztályába tartoznak, végül a járási tisztviselők által már békében kalauzokul kijelölt, s ehhez képest ajánlati lappal ellátott népfelkelésre kötelezettek.

A behívottakat a következőkre figyelemztetem:

Bevonulásuk alkalmával meleg takarót, meleg alsó- és felső ruházatot (kötött ujjas mellényt, kötött alsó nadrágot, felső posztó kabátot és nadrágot esetleg télikabátot) evő eszközt, evő eszesét, és háti zsákot, jó erős lábbelit és két napi élelmet hozzanak magukkal. A saját teljes ruházat használatáért naponta 30 fillér, a magukkal hozott élelemért, a mennyiben tényleges szolgálatra visszatartatnak napi 1 korona térítést fognak kapni, a takarók pedig becslési áron megvételnek. A népfelkelési igazolványi könyveiket vagy netán náluk levő egyéb katonai okmányokat vigyék magukkal.

Azon behívott népfelkelésre kötelezett, a ki a kitézött határidőre és helyre be nem vonul, kardhatalommal vezettetik elő és a katonai behívási parancs iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. cz. 4. § a értelmében 2 évig terjedhető börtönnel büntetetik.

Nagyvárad, 1915. január 14-én.

Eleméry Ferencz
katonai tanácsnok.